

Lodde

Foto: Jan de Lange

Status og råd

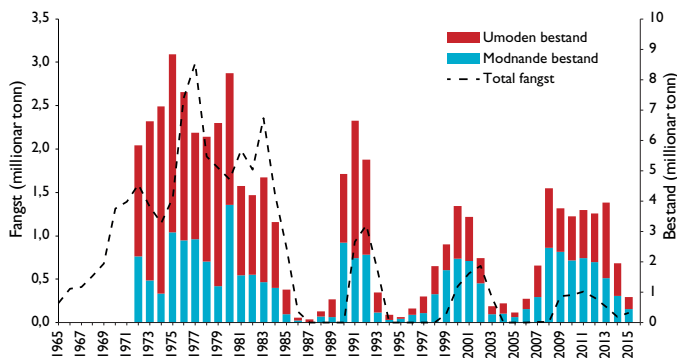
Etter 2008 var loddebestanden i mange år relativt stabil, men dei siste tre åra har den gått sterkt tilbake. Den er no inne i ein kollaps, og det er ikkje opning for kommersielt fiske.

Sidan systematiske målingar av loddebestanden tok til i 1972 har det vore tre bestandssamanbrot før den inneverande. Dei tidlegare samanbrot har vore knytte til sterke årsklassar av norsk vårgytande sild i Barentshavet som beitar på loddelarvar. Slike sterke årsklassar av nvg-sild har ikkje vore målt i området sidan 2004, og det kom derfor som ei overrasking at loddebestanden igjen kollapsa. I retrospekt kan me likevel sjå at bestanden har vore under press frå fleire kantar. Ein stor torskebestand har over lang tid beita kraftig på loddar, og dødsraten for ung lodde har i seinare år lege høgt. Loddebestanden såg lenge ut til å tola dette, men kompenserte då høg dødelegheit med god rekruttering. I 2013 var det derimot under middels rekruttering, og i 2014 direkte svak rekruttering. 2015-årsklassen som var relativt sterk målt som 0-åringar, var det lite igjen av som 1-åringar då me målte under hausttoktet i 2016. Derimot målte me svært store mengder av 0-åringar under dette toktet i 2016, som gjev nytt håp om ein auke i bestanden på litt sikt avhengig av overlevinga.

Den totale loddebestanden vart i år berekna til 328 000 tonn og den modnande bestanden til 181 000 tonn, noko som resulterte i eit råd frå ICES om null fiskeri. Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjon har vedteke ein haustingsregel som seier at det skal vera mindre enn 5 % sannsyn for at gytebestanden skal koma under 200 000 tonn ved gytetidspunktet. ICES gjev sine råd om loddeforvaltninga ut frå denne regelen. Det var i kommisjonen semje om null loddefiske vinteren 2016.

Fiskeri

Det er fjerde gongen i løpet av dei siste 30 åra at loddefisket har vorte stoppa pga. store endringar i bestandsstorleiken. Loddekvotane vert delte mellom Noreg og Russland i høvet 60/40. I den tida fisket var på topp vart det fiska i to sesongar; vinter og haust. Vinterfisket er på lodde som er på veg inn for å gyta, medan fisket om hausten føregjekk i beiteområda nord i Barentshavet. I seinare år har det berre vore fiska om vinteren. Fisket på norsk side er hovudsakleg eit ringnotfiske, men når loddar kjem nær land før gyting vert det også fiska ein del med flytetral. Russiske båtar fiskar hovudsakleg med trål. Noko av kvoten kan bli sett av til tredjeland i bytte for annan fisk, så det har tradisjonelt vore innslag av båtar frå Færøyane og andre land i loddefisket.

Bestand og fangst av lodde i Barentshavet.
Stock size and catches of capelin in the Barents Sea.

BARENTSHAVET

Lodde – *Mallotus villosus* – Capelin

Andre namn: Hannfisk vert kalla fakslodde og hofisk sillodde

Familie: Osmeridae (loddefamilien)

Maks storleik: Sjeldan over 20 cm og 50 gram

Levetid: Sjeldan meir enn 5 år

Leveområde: Barentshavet

Hovudgyteområde: Kystnært ved Troms, Finnmark og Kolahalvøya

Gytetidspunkt: Mars–april

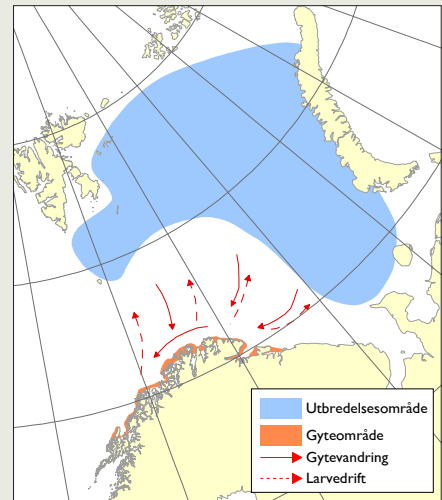
Føde: Plankton

Særtrekk: Namnet har loddar fått fordi hannen får ei stripe av hårete skjel langs sida i gytetida

Nøkkeltal:

KVOTE 2016: Totalkvoten var på 0 tonn

FANGST 2016: Totalfangsten var på 0 tonn

Fakta om bestanden:

Lodda er ein liten laksefisk som lever heile sitt korte liv i Barentshavet. Det finst også andre loddebestandar på den nordlege halvkula. Dei viktigaste held til ved Island, ved Newfoundland og i Beringhavet. Bestanden i Barentshavet er jamt over den største. Loddar lever som stimpfisk i dei frie vassmassane og lever først og fremst av raudåte. Frå dei er ca. 10–12 cm er dei også mykje krill. Loddar er ein sentral organisme i økosystemet, og mange predatorar har loddar som viktig føde. Først og fremst et torsken mykje lodde, men også grønlandssæl, ulike kvalartar, sjøfugl og annan fisk har lodde på menyen.

Dei fleste individar dør etter å ha gytt første gongen, vanlegvis når dei er fire år gamle.

Lodda beitar over store delar av Barentshavet, først og fremst langs polarfronten og lenger nord og aust. Utpå seinhausten vandrar fisken sørover, og om vinteren held bestanden seg sør for polarfronten og iskanten. Den modnande delen av bestanden, som består av fisk som er 3–5 år gammal og lengre enn ca. 14 cm, vandrar mot kysten, og når gjerne land i byrjinga av mars. Gytinga føregår ved botnen, for det meste på djup frå 20–60 m, der det finst sand, grus og singel. Egga klistrar seg til botn og ligg der til dei klekkar etter ein månads tid. Larvane kjem opp i dei øvre vasslaga og driv med straumen ut frå kysten og austetter, og om sommaren er dei spreidde over store delar av det sentrale og austlege Barentshavet. Utbreiinga og vandringsane er påverka både av storleiken på bestanden og av klimaet i Barentshavet.

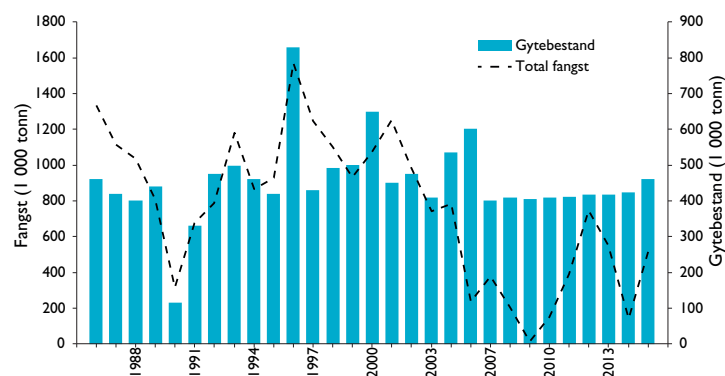

Status og råd

Basert på overvakingstoktet i september 2016 ser loddebestanden ved Island, Aust-Grønland og Jan Mayen (IGJM-lodde) ut til å vera på eit lågt nivå, og det foreløpige rådet er eit nullfiske. Dette rådet baserer seg på ei 4–5 månaders framskrivning av bestanden til gytetidspunktet. Det endelege rådet blir gitt etter det årlege vintertoktet som skjer før gytinga i januar 2017. Haustingsregelen for IGJM-lodde seier at skal vera minst 95 % sannsyn for at 150 000 tonn lodde eller meir blir igjen for å gyta etter at predasjon og måleusikkerhet er inkludert. Overskotet ut over dette blir då rekna for å kunna haustast berekraftig ettersom lodda dør etter gyting. Denne haustingsregelen blei godkjend av ICES i 2015, og inneber ein større grad av føre-var-tilnærming til haustinga enn det som var tilfellet tidlegare.

Fiskeri

Det norske loddefisket ved Island, Aust-Grønland og Jan Mayen er avtalebegrensa til å skje med ringnot. Den norske kvoten har basis i trepartsavtalen mellom Noreg, Island og Grønland (som også inneheld kompensasjonstillegg), smuttholavtalen med Island og ein avtale med EU.

Bestand og fangst av lodde ved Island, Aust-Grønland og Jan Mayen. Etter 2006 er fangsten rapportert for vintersesongen pluss haustsesongen året før.
Stock size and catches of capelin at Iceland, East Greenland and Jan Mayen.

Lodde – *Mallotus villosus* – Capelin

Andre namn: Hannfisk blir kalla fakslodde og hofisk sillodde

Familie: Osmeridae (loddefamilien)

Maks storleik: Sjeldan over 20 cm

Levetid: 5 år

Leveområde: Vest og nord av Island, inn mot Grønland og Jan Mayen

Hovudgyteområde: Langs sør- og vestkysten av Island

Gytetidspunkt: Februar–mars

Føde: Plankton

Særtrekk: Namnet har lodda fått fordi hannen får ei stripe av hårete skjel langs sida i gytetida

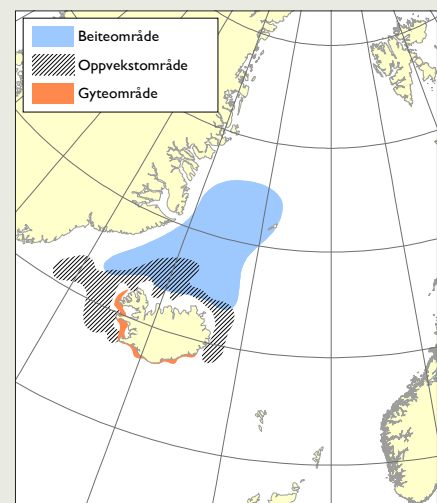
Nøkkeltal:

KVOTE 2016/2017: Endeleg kvote blir bestemt etter vintertoktet i januar/februar 2017

KVOTE 2015/2016: 173 000 tonn

TOTALFANGST 2015/2016: 171 000 tonn, norsk andel: 58 239 tonn

NORSK FANGSTVERDI 2015: 133 mill. kroner

Fakta om bestanden:

Gyteområda til denne bestanden finn ein på sør- og vestkysten av Island, mens oppvekstområdet tradisjonelt har vore vest og nord av Island. Områda mellom Nord-Island, Grønland og Jan Mayen blir nytta som beiteområde. Etter årtusenskiftet har ein sett at bestanden har hatt ei meir austleg utbreiing enn tidlegare; dette gjeld både yngelen og vaksne under beitinga. Truleg er dette ei følgje av endringar i temperaturen og straummønstra. Lodda blir kjønnsmoden 3–4 år gammal. Ho blir sjeldan meir enn 20 cm lang og eldre enn 5 år. Namnet har lodda fått fordi hannen får ei stripe av hårete skjel langs sida i gytetida, då blir han gjerne kalla fakslodde. Det meste av lodda dør etter å ha gytt første gong. Lodda gyt egga på botnen, kor egga limar seg fast til sand og grus. Dei klekker etter om lag ein månad, og larvane driv med klokka rundt Island. Før ho er 10–12 cm et lodda mest raudåte, men kril blir ein viktigare del av dietten jo større lodda blir. Rekrutteringa blir påverka av svingingar i klimaet, men også av predasjon frå torsk, annan fisk, kval og fugl. Torskebestanden er svært avhengig av lodda for vekst og reproduksjon.